

Asia: VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 2 ja sen perusteluista.

(10 §) Jätteen keräys

Pykälään 10 on tullut useita hyviä tarkennuksia ja täydennyksiä. Lajitteluohjeiden sijoittuminen jäteastioihin tai niiden välittömään läheisyyteen voi parantaa vastaanotettavien jättejakeiden puhtautta, kun ohjeistus on paikan päällä. Alueellisten vastaanottopisteiden jäteastioiden täyttymisen seuranta todennäköisimmin vähentää ympäristön roskaantumista. Alueellisiin vastaanottopisteisiin jätteet on jätetty yleensä astian viereen, jos astiat ovat olleet täynnä ja siitä on aiheutunut alueiden roskaantumista laajallekin alueelle. Jäteastioiden pesu vähentänee ajoittain ilmeneviä hajuhaittoja.

(12 §) Jätteen pienimuotoinen käsittely kiinteistöllä

On hyvä, että vaatimuksia jätteen pienimuotoisesta käsittelystä kiinteistöllä on nostettu asetuksen tasolle. Näin samat käsittelyvaatimukset ovat koko Suomessa. Sääntely on sopivan yleisluontoista ja linjassa jätehuoltomääräysten sääntelyn kanssa.

12 pykälän 1 mom kohdassa 5) pitäisi ilmaista myös mikä taho hyväksyy ne käsittelymenetelmät, joilla kuivakäymäläjäte, saostus- ja umpisäiliöliete tai siihen rinnastettava muu ulosteperäinen jäte käsitellään hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi (Ruokavirasto hyväksyy uudet hygienisointimenetelmät lietteelle, jota käytetään maanviljelyssä).

(13 §) Jätteen hyödyntäminen maantäytössä taikka maahan sijoittamalla tai levittämällä

Pykälässä tulisi ilmaista suoremmin taikka informatiivisena viittauksena muuhun sääntelyyn tieto, minkä tyyppisiä jätteitä, missä muodossa ja minkälaisia määriä maantäytössä voidaan sijoittaa sekä

viittaus testauksen tarpeeseen. Viittauksessa tulisi näkyä yhteys maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Nykyisellään pykälä vaikuttaa irralliselta.

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 4 ja sen perusteluista

Luku 4 yhdenmukaistaa hyvin jätteiden erilliskeräysvelvoitteita ja hyödyntämistä koko Suomessa. Hyvää on myös, että kunnalle jää mahdollisuus poiketa tiukempaan tai löysempään suuntaan JL 15.2 perustein.

(18-20 §) (Asumisessa syntyvien jätteiden kiinteistöittäinen erilliskeräys)

Hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoitteet ollaan antamassa sen mukaan, mitä jo jätelakia uudistettaessa ennakoitiin. Koska velvoitteet koskevat asumisessa syntyvää jätettä, on katsottava, että ne koskevat sekä vakituisia asuntoja että vapaa-ajan asuntoja. Tällä on merkitystä erityisesti biojätteen erilliskeräyksen kannalta isoimmista taajamista, jossa biojäte on erilliskerättävä kaikilta kiinteistöiltä ja taajamarajauksen sisälle jää myös vapaa-ajan asuntoja. Aikaisemmin jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteet on kohdistettu ainoastaan vakituisiin asuntoihin. Jäteasetuksenkin velvoitteiden tulisi kohdistua vain vakituisen tms. pysyväsluonteiseen asumiseen, koska vapaa-ajan asunnoilla jätettä voi syntyä hyvin vähän.

Pakkausjätteiden lisäksi kunnan on järjestettävä asumisessa syntyneen pienikokoisen metallijätteen keräys (toteutuu jo nyt) ja mahdollisuuksien mukaan pienikokoisen muovijätteen keräys. Tämä vaikuttaa hyvältä, mikäli pienikokoinen muovijäte voitaisiin sijoittaa samaan keräykseen pakkausmuovin kanssa. Kunnat joutuvat selvittämään kustannusten jaon tuottajayhteisön kanssa.

(22 §) Muun kuin asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräys

Kuntapuolella etenkin suurimmissa kaupungeissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilla ei ole tällä hetkellä mitään työkaluja valvoa elinkeinotoiminnassa syntyvien jätteiden erilliskeräysvelvoitteen toteutumista. Yrityksiä, niiden toimialaa taikka etenkin syntyvien jätteiden tietoja ei ole luotettavasti saatavissa tai kirjattu mihinkään tietokantoihin muutoin kuin ympäristöluvitettujen ja jätelain 100 § nojalla rekisteröityjen kohteiden osalta. Tuhansien toiminnallisten yritysten (jäte)tiedot per kaupunki ovat pimennossa. Pykälä 22 saattaa jäädä toteutumattomaksi pykäläksi, sillä ainakaan kunnan valvontaviranomainen ei saa tietoja muusta kuin kunnan vastuulle kuuluvan jätteen osalta erilliskeräyksestä. Resursseja ei ole mahdollista osoittaa erillis-keräyksen toteutumisen valvontaan muualla.

Sama asia vaikeuttaa kohdistettua tiedotusta, neuvontaa ja ohjausta yrityksille. Jos tiedottamis- ja neuvontavastuu jää kuntien harteille, on se pirstaloitunutta ja toisaalta kuntiin ei ole tulossa yhtään lisäresursseja tähän työhön.

Elinkeinotoiminnalle jätteiden asianmukaisen erilliskeräyksen järjestäminen esitettyssä aikataulussa vuoden päästä (2022 alkaen) on haasteellista jo yritysten tiedon puutteen asiasta vuoksi. Asiasta tulisi järjestää valtion toimesta suuri yleinen valtakunnallinen tiedotuskampanja toimialakohtaisine alakampanjoinen.

Jäteasetuksen toimenpanon alkuvaiheessa tiedottamisesta ja neuvonnasta kokonaisvastuun tulisi kuulua valtion viranomaisille. Asetusehdotuksen vaikutuksissa on kirjattu lisäksi, että Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työn koordinointiin kohdennetaan jonkin verran lisävoimavaroja toimeenpanon ensimmäisinä vuosina.

(23 §) Yhdyskuntajätteen erilliskeräystä ja alueellista vastaanottoa koskevat erityiset säännökset

Biojätteen pois saaminen sekajätteen joukosta on kannatettavaa. Kompostoinnin valvontatarve voi kuitenkin lisääntyä, jos biojätteen erilliskeräystä ei kotitaloudessa haluta ottaa säästösyistä, ja kompostointiin vihkiytymättömät aloittavat kompostoinnin tiheillä omakotialueilla. Huonosti hoidetusta kompostoinnista tiheällä asuinalueella tulee helposti naapuri-ilmoituksia ympäristöviranomaisille hajusta ja kärpäsisistä, pahimmillaan jopa rotista.

Pykälän 23 viimeistä momenttia pakkausjätteestä olisi hyvä muotoilla uudelleen sen nykyisen monitulkintamahdollisuuden vuoksi.

(26 §) Rakennus- ja purkujätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen sekä käsittely

Rakennus- ja purkujätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen sekä erilliskeräys ei toteudu ilman tiukkaa yhteyttä maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Veloitteen valvonnan kohdistuminen tulisi ilmaista selkeästi (kuntien rakennusvalvonnat).

(28 §) Rakennus- ja purkujätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen sekä käsittely

Pykälässä olevat rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistavoitteet tuntuvat istuvan huonosti nimenomaan jäteasetukseen, joka on luonteeltaan enemmän tarkentavaa sääntelyä. Tavoitteet tulisi esittää laissa, tai valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa toimenpiteineen. Näkyviin voisi kirjoittaa myös yleisen arvioinnin rakennusten purkamisen tarpeellisuudesta ja vanhojen rakennusten hyödyntämisestä, koska esimerkiksi betoni kuluttaa paljon luonnonvaroja. Oppailla ja ohjeilla tavoitteet eivät toteudu, tulisi säätää konkreettisia määräyksiä ja niille valvojat.

(30 §) Käyttämättömien elintarvikkeiden luovuttaminen uudelleenjakeluun

Biojätteen määrää vähentävät uudistukset jäteasetuksessa ovat tervetulleita.

Asetuksessa tulee selvästi ilmaista, mikä viranomainen ja miten valvoo tai ratkaisee käyttämättömien elintarvikkeiden elintarviketurvallisuuden (Ruokavirasto, läänineläinlääkärit tai elintarviketarkastajat vai kunnan elintarvikevalvontaviranomainen), ellei menettely ole sama kuin muussa elintarvikevalvonnassa nyt.

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 5 ja sen perusteluista.

(34 §) Jätteen tuottajan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Toiminnanharjoittajille tulisi opastaa POP-asetuksen mukaisen jätteen tunnistaminen, että ne voivat tiedostaa kirjanpitovelvollisuutensa.

(36 §) Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus yhdyskuntajätevesilietteestä

Kirjanpito- ja tiedonantovelvoittein kerättyjen tietojen tulisi olla jatkossa kaikkien valvontaviranomaisten käytettävissä, niin valtiolla kuin kunnissa. Esimerkiksi 36 §:n 1 mom 2)-kohdan velvoittamat tiedot tulisi olla helposti myös kuntien käytössä, koska kunnilla on nykyään valvottavana suurin osa eläinsuojista ja maatiloista.

Muut asetuksen säännökset

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen muista säännöksistä ja niiden perusteluista.

Luku 3. Viranomaiset ja asiantuntijalaitokset ja niiden tehtävät

(15-17 §) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät; Suomen ympäristökeskuksen tehtävät; Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Asetuksessa 15 §:ssä on tarkennettu tiettyjä valtion viranomaisille tai asiantuntijahallinnolle kuuluvia tehtäviä, mutta kuntien rooli, ja siellä eri valvontaviranomaisten osuus on epäselvä. Myös Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien ja kuntien työnjako on tarkentamatta.

Asetuksessa olisi tarvetta selventää eri viranomaisten toimintarajoja, kenellä on vastuu ja toimivalta eri tehtävissä. Valmistelussa olisi tullut selvittää myös viranomaisten tosiasialliset mahdollisuudet hoitaa esimerkiksi valvontatehtäviä. Valtion tehtävät on mietitty tarkemmin valmisteluvaiheessa,

mutta kunnille lankeavista tehtävistä ei ole tarkkaa tietoa. Kunnassa valvontavastuuta tulee asiantuntemus- ja resurssisyydestä jakaa myös muille viranomaisille kuin kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille tai jätehuoltoviranomaisille. Jos kunnilla ei ole tosiasiallisia vaikutus- tai valvontamahdollisuuksia vähäisten resurssien vuoksi, tehtävä tulisi säilyttää valtiolla. Lisäksi raportointityökalut ovat valtion hallinnon alla eikä niiden käyttö ole kunnille aina mahdollista kuin vain osin, myös järjestelmien toimiminen on välillä hankalaa, esimerkkinä YLVA-raportointi.

Luku 6. Hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyt

(46 §) Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus yhdyskuntajätevesilietteestä

Jätelain 94 § 1 momentin mukaan rekisteröityjen kuljettajien tiedoista tulisi säännellä siten, että tietojen tulisi olla helposti myös kuntien valvontaviranomaisten käytössä, kuljetusalueittain (kunta ja merkinnällä ”koko Suomi” olevat).

(49 §) Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

Lomakkeisto ilmoittamisesta keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin (jätelaki 100 §) olisi syytä päivittää (ja saada sen löydettävyyttä toiminnan harjoittajille helpommaksi). Päivitysvelvoite tulisi säätää valtiolle, vaikka nämä rekisteröinnit tehdäänkin kunnissa.

Valtioneuvoston asetukset ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista ympäristönsuojelusta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuihin asetuksiin sekä niiden perusteluista.

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

(15 §) Lupapäätöksen ratkaisuosan sisältö

Muutetussa momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ”Lupapäätöksestä on tarvittaessa myös käytävä ilmi ratkaisu toiminnassa syntyvän aineen tai esineen luokittelusta jätelain 5 a §:ssä tarkoitetuksi sivutuotteeksi ja jätelain 5 b §:ssä tarkoitettu hyödyntämistoimen läpikäyneen jätteen jätteeksi luokittelun päättymisestä sekä ratkaisun perustelut.”. Näin ollen ns. ”end-of-waste”-ratkaisun valta säilyy luvittajalla myös kunnissa. Tässä tulisi pohtia, aiheuttaako tämä eriarvoisuutta eri kunnissa toimivien yritysten jätteiden osalta, ja onko kunnissa käytettävissä samat tosiasialliset mahdollisuudet arvioida asiaa kuin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista kaatopaikka-asetukseen sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetusta pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta ja sen perusteluista.

(10 §) Vastaanoton järjestäminen

Se, että tuottajat veloitetaan järjestämään alueellisia vastaanottopaikkoja alueittain tasapuolisesti huomioon ottaen väestötiheys ja alueella järjestetty pakkausjätteen erilliskeräys kiinteistöiltä, on hyvä asia. Toisaalta säädettyjen lasi- ja metalli- sekä paperi- ja kartonkipakkausten alueellisten vastaanottopaikkojen vähimmäismäärän pienentäminen näin voimakkaasti nykyisestä 1850 paikasta 1000 paikkaan, eli lähes puolella, asettaa ei-kiinteistökohtaisessa hyötyjätekeräyksessä olevat epätasa-arvoiseen asemaan, koska harvempaan asutulla omakotitalovaltaisella seudulla asuville keräyspisteiden saavutettavuus voi olla hankalaa. Muovinkeräyspisteiden määrän kasvattaminen on kannatettava asia.

Kierrätettävien materiaalien paremmin talteen saamiseksi on hyvä, että edistetään pakkausten tuottajan velvollisuutta lisätä alueellisia vastaanottopaikkoja elinkeinotoiminnan ja julkisen toiminnan pakkausjätteille sekä muiden toimijoiden keräämille asumisessa syntyville pakkausjätteille nykyisestä 30 paikasta 60 paikkaan.

(13 §) Tiedottaminen pakkauksista ja käytetyistä pakkauksista

Tuottajille säädettävä kattava tiedottamis-, neuvonta- ja valistustehtävä, jonka avulla pakkausten käyttäjiä pyritään motivoimaan osallistumaan aktiivisesti erilliskeräykseen, on erinomainen asia. Sen avulla saavutettaneen suurempi yleisö kuin viranomaistyönä tehdyllä tiedottamisella.

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, paristoista ja akuista sekä

romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annettuihin asetuksiin ja niiden perusteluista.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista mahdollisista jätealan asetuksiin liittyvistä asioista.

-

Karppinen Leena
Kuopion kaupunki - Alueellinen ympäristönsuojelu